

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Haridusteaduste instituut

Õppekava: Koolieelse lasteasutuse lasteaiaõpetaja

Evelin Leppik

LASTEAIAÕPETAJATE ARVAMUSED MUUSIKALISTE VÕTETE KASUTAMISE
EESMÄRKIDEST JA VÕIMALUSTEST WALDORFPEDAGOOGIKAS

Bakalaureusetöö

Juhendaja: PhD Marvi Remmik

Tartu 2019

Resümee

Lasteaiaõpetajate arvamused muusikaliste võtete kasutamise eesmärkidest ja võimalustest waldorfpedagoogikas

Uuringud on näidanud, et muusika pakub olulist tuge lapse arengule sellest tulenevalt on uurimuse eesmärk välja selgitada, millised on lasteaiaõpetajate arvamused muusikaliste võtete kasutamisest ja võimalustest 3-7-aastaste laste arendamisel waldorfpedagoogikas. Käesoleva töö uurimisprobleem on, milliseid muusikalisi võtteid ja millisel eesmärgil lasteaiaõpetajad waldorfpedagoogikas kasutavad. Uurimus viidi läbi viies maakonnas asuvates lasteaedades, viie lasteaiaõpetajaga. Uurimuses selgus, et lasteaiaõpetajad kasutavad mitmekülgset muusikalisi võtteid oma igapäevatoos. Nad loovad harmoonilise keskkonna toetamaks lapse arengut. Muusikaliste võtete kasutamine loob positiivse meeleolu, köidab tähelepanu ning võimaldab integreerida erinevaid valdkondi. Lisaks töid lasteaiaõpetajad välja, et vajavad tuge kolleegidelt igapäevaselt tegutsedes kui ka uute väljakutsetega tegelemisel. Lasteaiaõpetajad töid välja vajalikkuse enesetäiendamise osas, eriti just pillimängu oskuste arendamises ja uue instrumendi käsitlemise õppimises. Muusikaliste võtete kasutamine mõjutab lapsi. Lapsed on rahulikumad, nende mäng on loov ja fantaasiaküllane. Muusikaline tegevus on sisukas ning lõimitud erinevate valdkondadega, seetõttu on õppimise aeg lühike ning võimalus vaba mängu nautida pikemalt.

Märksõnad: muusikalised võtted, lasteaiaõpetaja, waldorfpedagoogika, laps

Abstract

Kindergarten teachers' opinions on the aims and possibilities of using musical techniques in Waldorf pedagogy

Studies have shown that music provides important support for the development of the child, as a result of which the aim of the study is to find out what kind of nursery school teachers' opinions about the use of musical techniques and possibilities for developing 3-7 year old children in Waldorf pedagogy. The research problem of this work is what kind of musical techniques and for what purpose kindergarten teachers use Waldorf pedagogy. The study was carried out in five kindergartens in the county, with five kindergarten teachers. The study found that kindergarten teachers use musical techniques in their daily work. They create a harmonious environment to support the development of the child. The use of musical techniques creates a positive mood, attracts attention and allows integration of different areas. In addition, kindergarten teachers pointed out that they needed support from their colleagues in their daily activities and in dealing with new challenges. The kindergarten teachers pointed out the need for self-improvement, especially in the development of musical instrument skills and the learning of a new instrument. The use of musical techniques affects children. Children are calmer, their game is creative and fantastic. Musical activity is meaningful and integrated with different areas, so learning time is short and the opportunity to enjoy the free game is longer.

Keywords: musical techniques, kindergarten teacher, Waldorf pedagogy, child

Sisukord

Resümee	2
Abstract	3
Sisukord.....	4
Sissejuhatus	5
Waldorfpedagoogika	6
Waldorfpedagoogika põhimõtted lapse arengus.....	7
Muusika waldorfpedagoogikas	9
Muusikalised tegevused ja lasteaiaõpetaja roll	9
Laulmine	10
Pillimäng	10
Muusika kuulamine	10
Muusikalis-rütmiline liikumine	11
Rütmi- ja näpumängud	11
Metoodika.....	13
Valim.....	13
Andmekogumine	13
Andmeanalüüs.....	14
Tulemused	15
Arutelu.....	19
Kasutatud kirjandus.....	22
Lisa 1	25
Lisa 2	26

Sissejuhatus

Waldorfpedagoogikale alusepanijaks on saksa haridustegelane Rudolf Steiner, kellele esitati väljakutse asutada kool, mis aitaks edendada positiivseid muutusi ühiskonnas. Steineri haridus erines radikaalselt senistest põhimõtetest põhihariduses, kuna seadis kahtluse alla kogu materialistliku ja mehhaaniliselt toimiva ühiskonna, mis rõhus süsteemselt millegi saamisele, omamisele, tehes asju mõtestamata miks midagi tegelikult tehakse. Steiner aga soovis keskenduda inimese sisemisele arengule ning kvaliteetsele suhtlusele teiste inimeste ning loodusega (Souza, 2012). Lisaks on waldorfpedagoogika suur eesmärk kasvatada ühiskonda iseseisvaid mehi ja naisi kellel on arenenud mõtlemine. Seda eesmärki toetab teadmine, et lapse areng koolieelses eas on etapiline ning vajadused erinevad, mistõttu tuleb iga arenguetappi jälgida ja toetada (Stanciu, 2017).

Muusikaliste võtete kasutamine koolieelses eas avardab lapse silmaringi ning laiendab õppimise võimalusi ja annab uusi kogemusi (Kierstead, 2006). Sarnasele tulemusele on jõudnud oma uuringuga Rajan (2017), mille kohaselt muusika kui väljendusviis aitab lapsel tundma õppida iseennast, oma keha ja ümbritsevat keskkonda. Seeläbi on võimalik luua muusikaga vundament lapse kehalises arengus, olles aktiivne liikumismängudes kui ka imiteerides täiskasvanu liigutusi. Taustamuusika olulisust lapse arengus on uurinud Koolidge ja Holmes (2018). Nad tõid välja, et taustamuusika saatel tegutsemine aitab kaasa lapse töömälu arengule, tähelepanuvõime suurenemisele ning soodustab õppimist. Samuti leiti, et muusika sõnadega, muusika ilma sõnadeta ja keskkond üldse ilma muusikata annavad siin erinevaid tulemusi. Samuti tulenevad erinevused muusika stiilist kui ka tempost. Siinkohal jõuti järeldusele, et teadlik ja oskuslik muusika kasutamine keskkonnas ning erinevate tegevuste läbiviimine muusikalisi võtteid kasutades soodustab lapse arengut (Koolidge ja Holmes, 2018).

Tänapäeval peab lasteaiaõpetaja olema innovaatiline ja kaasaegne, olema avatud uutele õppemeetoditele ja võimalustele. Valdavalt aga on muusikalised tegevused muusikalasteaiaõpetaja ülesandeks ning need toimuvad vastavalt lasteaia õppekavale. Seetõttu võivad muusikalised võtted rühma igapäevatöös jääda pigem tagaplaanile. Samas eelpool välja toodud uuringud näitavad, et erinevad muusikalised võtted aitavad lapsel vanuses 3-7 aastat paremini oma keha tundma õppida, suurendada tähelepanuvõimet ning õppida end ümbritsevat keskkonda tundma (Stanciu, 2017).

Käesoleva töö uurimisprobleem on, milliseid muusikalisi võtteid ja millisel eesmärgil lasteaiaõpetajad kasutavad. Uurimuse eesmärk oli välja selgitada, millised on lasteaiaõpetajate

arvamused muusikaliste võtete kasutamisest ja võimalustest 3-7-aastaste laste arendamisel waldorfpedagoogikas.

Waldorfpedagoogika

Steinerpedagoogika ehk waldorfpedagoogika sai alguse 1891. aastal. Erilist tähelepanu pööras Rudolf Steiner matemaatikale ja loodusteadustele. 1919. aastal esinedes loenguga Waldorf Astoria sigaretivabriku töötajatele, puudutas Rudolf Steineri isiksus, inimlik olemus ning mõttelaad töölisi sedavõrd, et nad soovisid praktikas rakendada tema lähenemist õppetööle. Tööliste soov oli pakkuda oma lastele teisiti mõtlevat ja sügavama olekuga kooli (Hardorp, 2010). Esimene kool kus hakati tolle ajastu kohta uuenduslikke põhimõtteid rakendama, rajati 1919. aastal Rudolf Steineri ja Emil Molt'i eestvedamisel. Järgnevad õppeasutusi hakati just selle esimese kooli järgi nimetama waldorfkoolideks. Hilisemalt on antud asutusi nimetatud ka steinerkoolideks. (Wilkinson, 2006)

Kohalike initsiatiivil rajatud koolid, said autonoomsuse ja põhinesid täielikult kohalike vanemate ja lasteaiaõpetajate kolleegiumi koostööl. Neil oli vabadus tulla välja nii oma õppekavaga kui ka luua ning teostada pedagoogilisi toimetusi. (Lindenberg, 1993)

Waldorfkoolide kõrvale rajati ka waldorflasteaiad, kus on kõige keskmeks laps. Lapsel lastakse vabalt mängida, kogemaks teadvustatud tegevusi, mille abil on lapsel edaspidi lihtsam elus hakkama saada (Gustavson, 2004). Seda arvesse võttes rakendatakse tegevuste planeerimisel erinevaid põhimõtteid. Kõige aluseks peetakse oluliseks austada lapse eripära ja individuaalsust. Selleks, et laps suudaks ennast ise avastada ning mõista oma eesmärki siin elus, on vajalik last sel teekonnal toetada. Seda, et lapsest saab tulevikus vaba inimene, kes suudab võtta vastutust oma elu korraldades, on Steineri meelest oluline last ümbritsevatel täiskasvanutel mõista lapse kehalisi, hingelisi ja vaimseid seaduspärasusi ning toetada ja arendada tema ise mõtlemise võimet, tundlikku meelt, tahet avastada ja uurida (House & Loewenthal, 2009; Klotz, 2010.; Taplin, 2011).

Austades last ja teda toetades on täiskasvanul oluline meeles pidada, et laps omandab võtteid ja mõtteid täiskasvanut matkides. Nähes täiskasvanut tegutsemas, ei õpi laps mitte ainult tegevuse käiku, vaid saab sisemise teadmise, kuidas edaspidi ise tegutseda (Klotz, 2010; Stanciu, 2017). Luues emotsionaalselt positiivse keskkonna, aitab täiskasvanu kaasa lapse turvalisele tunnete mõistmisele ning isiksuse arengule. Laps tajub kehakeelt paremini kui kõnekeelt, seega on oluline, et täiskasvanu suhtub tegevustesse jäljendamist väärivalt

(Klotz, 2010). Gustavson (2004) on välja toonud, et lapsel võib tekkida segadus nähes täiskasvanut, kelle kehakeel ja emotsionaalne oleks omavahel kooskõlas ei ole. Seetõttu on äärmiselt oluline olla teadlik oma kuvandist lapsele ning kuidas see võib talle mõjuda. Kõik see annab lapsele kindluse ja tahte areneda ning edasi õppida (Klotz, 2010).

Kõige olulisem ongi lapse arengu juures mäng. Mängu kaudu õpib laps tundma teda ümbritsevat maailma ning mõistab enda rolli selles. Mäng, mis last innustaks ja suure initsiatiiviga toimetama paneb, on vaba ja loov (Klotz, 2010; Koegel, 1994). Mängu kaudu loob laps seoseid rakendades oma sisemist vajadust ja fantaasiat seaduspärasuseta. Fantaasiat ja mõtlemist toetab omakorda mänguasjade lihtsus ja looduslik päritolu (Gustavson, 2004; Lukk, 1992). Rudolf Steiner (2018) on öelnud, et lapse oskused edaspidises elus tulevad läbi mängu. Laps kogeb end ümbritsevat ning vaid mängu kaudu on tal võimalus vajalik info omastada ning vabaneda ebaolulisest.

Waldorfpedagoogika põhimõtted lapse arengus

Tänapäeval on keeruline mõtestada ja pidada oluliseks nähtamatut. Soovitakse näha tulemust, mõistmata, et lapse reaktsioon on lühiajaline, kuid toime võib ulatuda väga kaugele (Manga, 2017). Seetõttu keskendub waldorfpedagoogika kehale ja tunnetusele, mis võimaldab kaugemale ulatuvate õpioskuste arenemist. Koltz (2010) toob omakorda välja lapse individuaalsuse austamise aspekti. Kogu kasvatuse eesmärgiks peetakse täiskasvanuna vabaks inimeseks saamist. Steiner on oma kirjutistes kirjeldanud, et lapse kehalise, hingelise ja vaimse arengu erisusi arvestades, tuleb lähtuda lapse vajadustest (Wilkinson, 2006).

Waldorfpedagoogika jagab lapse arengu kolme etappi:

1. *Sünnist 6-7-aastaseks saamiseni ehk lasteaed.* Laps vajab siis enam turvalist ja rahulikku keskkonda, kuna olulisel kohal on tahe. Tahe õppida ja omandada täiskasvanu poolt pakutud uudseid võimalusi. Motoorika kui keha tunnetus on alus liikumiseks ning lasteaiaõpetaja oskuste rakendamine võimaldab lapsel tulemuslikult liikuda ja harjutusi sooritada (Oja, 2008). Tunnetades oma keha ja jäljendades teiste liikumist saadab last emotsioonid ning see omakorda mõjutab lapse minakontseptsiooni. Sotsiaal-emotsionaalses valdkonnas õpib laps toime tulema oma tunnetega ja neid verbaalselt avaldama. Selles etapis õpib laps matkides, alguses tegevust teadvustamata, hiljem juba teadlikumalt. Matkimise teel õppimine on alus edaspidiseks. Oluline on kogetu läbimängimine. Läbi mängu areneb lapse mõtlemine, sotsiaalsus ja oskus arvestada kaaslastega. Täiskasvanu roll on luua lapse

individuaalsust kaasa aitav keskkond. Selle arengu etapi lõpuks peetakse hammaste vahetuse algust. (Eesti Vabade Waldorfkoolide ja -lasteaedade Ühendus, 2011; Gustavson, 2019).

2. *7-aastasest 14 eluaastani ehk kooli keskaste.* Antud etapis on olulisel kohal tunded. Toimub lapse kehaline küpsemine ja välismaailma mõistmine. Näitlikustatud ja piltlik õppeviis toetab lapse mälu arengut ning aitab luua seoseid reaalsuse ning tajumise vahel. 14 eluaastaks on tugevalt arenenud miniateadvus (Gustavson, 2019; Wilkinson, 2006)
3. *14-aastasest 18. eluaastani ehk kooli ülaaste.* Murdeiga, mis toob kaasa meeleolu muutused. Tekib vajadus iseseisvuse ning otsustusvõime järele. Olulisel kohal on isiksuse areng. Õppimist toetavad kaaslased, vastastikune huvi ning iseseisvus. (Mitchell, 2006; Wilkinson, 2006)

Waldorfpedagoogikas on oluline mõista, et igal lapsel on oma saatus ning laps vajab vaid aega ja tuge läbimaks kõiki arenguetappe. Lapsed on mõjutatud neid ümbritsevast materiaalsest keskkonnast ning tajuvad kõike oma meeltega (Barnes, 1991; Mitchell, 2006; Taplin, 2011).

Kokkuvõtvalt võib öelda, et waldorfpedagoogika keskendub täielikult lapsele ning valmistab last ette iseseisvaks eluks. Samuti on oluline arvestada lapse iseärasusi ning arengu etappe.

Muusika waldorfpedagoogikas

Muusika mõju inimesele on paljuski seotud tema hetkeseisundist, valmidusest muusikat kuulata ning muusika eelistusest. Üks muusikapala võib meid kõnetada eri aegadel ja olukordades erimoodi. Mõiste *muusika* on kõigile erineva tähenduse, kõla ja rütmiga (Rüütel, 2002).

Love & Burns (2007) on oma uuringus leidnud, et kui lasteaia rühmas saadab tegevusi muusika, toimib laste mäng paremini kui rühmas, kus muusikat ei kasutata. Taustamuusika või laulu saatel omandab laps uusi oskusi, mis hiljem annab võimaluse erinevates meeskondlikes tegevustes oma praktilisi teadmisi väljendada ning luua uusi kontakte teiste lastega. Taaskord on välja toodud lasteaiaõpetaja oluline roll, luues muusikalist keskkonda muusikaliste võtete abil (Rajan, 2017). Koolidge ja Holmes (2018) on oma uurimuses välja toonud, et muusika koos sõnadega, muusika ilma sõnadeta, ümisemine, ning keskkond ilma muusika kui selleta üldse, annab erinevaid tulemusi laste tegutsemises. Instrumentaalmuusika kuulamist ja mängimist peetakse ravivaks, lapse töömälu, tähelepanuvõime arengut ning õppimist soodustavaks tegevuseks (Hallberg, Martin, & McClure, 2017).

Muusikaline keskkond soodustab lapse vaimset kui ka sotsiaalset arengut. Lapsele antakse võimalus tegutseda muusika saatel, pilli mängides luua kontakti teistega, kuulata pillimängu või laulu ning seeläbi õppida ja kogeda ühtekuuluvust. Juhindudes lapse huvist, arengust ja vajadustest, tuleb leida muusika abil tõlgendusi ning algatada suhtlus lapsega. Osaledes muusikalistes tegevustes toimub suhtlemine muusika teel ja abil. Muusikas suheldes areneb laps füüsiliselt ja sotsiaalselt (Lee & Lin, 2013). Vähetähtis on lapse füüsilise toetamine. Samas õpib muusika kaudu laps tundma iseennast, oma keha ja teda ümbritsevat keskkonda. Muusika võimaldab luua vundamendi lapse kehalises arengus, imiteerides täiskasvanu liigutusi ning osaledes liikumismängudes (Rajan, 2017).

Muusikalised tegevused ja lasteaiaõpetaja roll

Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekavale (2008) toetudes saab välja tuua muusika valdkonda kuuluvad elemendid, millega eesmärgipõhiselt lasteaedades toimetatakse: laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine ja muusika kuulamine.

Waldorfpedagoogikas lisandub eelpool nimetatud tegevustele rütmi- ja näpumängud (Gustavson, 2019). Tegevusi planeerides, esinevad probleemid muusika valdkonna eesmärkide seadmisel, kuna lasteaiaõpetajad tõlgendavad ja mõistavad muusika vajalikkust

erinevalt. Munitsipaallasteaias jäetakse muusika valdkonna tegevused valdavalt muusikalasteiaiaõpetaja teha. Tema jälgib eesmärkide saavutamist vanuseti ning leiab sobivad tegevused nende läbiviimiseks. Seetõttu ei omanda muusika kasutamine igapäevatoos olulist rolli. Lasteaiaõpetajatel, kel soov õppetööd musikaalselt läbi viia ei pakuta piisavat tuge juba riikliku õppekava näol (Denac, 2009). Koolieelse asutuse riiklik õppekava (2008) annab lasteaiale kui ka lasteaiaõpetajale iseseisvuse tegevuste planeerimisel erinevates valdkondades, kuid samas teeb ettekirjutused lasteaiaõpetaja professionaalsusele. Waldorfpedagoogikas, kus päeva tegevustesse ei ole planeeritud muusikalist tegevust, saadab muusika lapsi terve päev ning oluline roll on siin täiskasvanul, kes on lastele eeskujuks kasutades oma häält, liikumist, fantaasiat ja pillide helisid (Nicol, 2007; Perez-Moreno, 2018). Ka ühelt tegevuselt teisele üleminekul kasutatakse kas pilli, salmi või laulu. Seda kõike just seetõttu, et muusika on seotud emotsioonidega, mida täiskasvanu lapsele peegeldab (Gustavson, 2019).

Laulmine

Hääl on inimese esimene pill, millega musitseerimist alustada. Oma hääleaparaadiga mängides õpib laps häält kasutama ja mõistma. Laulmise õpetamise juures on oluline esmalt tekitada huvi laulmise vastu. Arvestama peab lapse hääle eripäraga, tegeletakse kehahoiaku kujundamisega ning lõpuks ka muusikalise väljendusoskuse arendamisega (Muldma, 2008; Pullerits, 2017). Laulmisel on oluline roll lapse sotsiaalses arengus, kuna laulmise abil on lapsel võimalus end väljendada. Seeläbi toimub nii vaimne kui ka vokaalne areng (Blašković, 2015)

Pillimäng

Lisades laulmisele pillimängu, toetab täiskasvanu laste omavahelist suhtlemist ja stimuleerib meeli. Oluline on hoida elemendid tasakaalus. Pilli abil on tegevust võimalik mitmekülgsemaks muuta, mis omakorda arendab lapse koordinatsiooni, tähelepanu ja reaktsioonikiirust (Blašković, 2015; Muldma, 2008). Pullerits (2017) peab oluliseks lapsele selgitada asjaolu, et pill ei ole mänguasi, vaid instrument, mida tuleb hoida. Täpselt nii, nagu me hoiame oma kehapilli kui instrumenti, tuleb suhtuda ka teistesse pillidesse.

Muusika kuulamine

Perez-Moreno (2018) on oma artiklis välja toonud, et lihtne muusika kuulamine on liiga passiivne ning pealiskaudne. Seetõttu peab ta oluliseks lõimida muusika kuulamine mõne teise tegevusega, näiteks pillimänguga. Muusika kuulamine muutub tähenduslikuks, kui seda

kuulata, mitte ainult kuulda. Muusika kuulamist ja kuulmist oskab laps eristada täiskasvanu teadliku juhendamise ning seostamise abil (Pullerits, 2017). Muusika kuulamisel rakendab laps erinevaid oskusi, olles tähelepanelik, iseloomustades meloodiat, meenutades eelnevalt õpitud või kogetud. Muusikat kuulates areneb lapse kuulamisoskus, emotsionaalne vastuvõtlikkus ja võime eristada nii muusikas olevat dünaamikat kui ka registrit. Mida rohkem viibib laps muusikalises keskkonnas, seda enam oskab ta eristada erinevaid kõlasid ja rütme ning edaspidi neid ka pillimängus või muusikalis-rütmilises liikumises kasutada. (Lee & Lin, 2013)

Muusikalis-rütmiline liikumine

Lapse liikumisaktiivsus areneb järk-järgult luues mitmekülgsed, jõukohased võimalused liikumiseks ja liigutamiseks; areneb lapse keha, mõtlemise ja emotsioonide koostöö. Muusikalis-rütmiline liikumine annab lapsele võimaluse eneseregulatsiooniks ja koostööks teiste lastega, mis omakorda annab võimaluse avastada lastel omavahel uusi omadusi, mis vabamängus esile ei pruugi kerkida. (Shovall, Sharir, Arnon, & Tenenbaum, 2017). Muusikas liikumine kas siis rütmiliselt, improviseerides või tantsides arendab lapse muusikalisi üldoskusi, eneseväljendust, julgust ja fantaasiat (Muldma, 2008).

Rütmi- ja näpumängud

Motoorika arendamine on otseselt seotud kirjutamise ja lugemisoskusega. Erinevate näpumängude kasutamine arendab lapse koordineerimise, laps tunnetab rütmi ning tegevust saadab positiivne emotsioon. Tegevus peab olema eakohane ning tagama lapsele eduelamuse. Täiskasvanu roll on olla ettenäitamisel täpne ja omada selget diktsiooni (Huopola, 2018; Pullerits, 2008; Vilu, 2009).

Muusika ümbriteb meid kõikjal, tuleb osata seda tähelepanna ja oskuslikult rakendada muutes lapse päev lasteaias produktiivseks ning mänguliseks. Üha enam peetakse akadeemilistest oskustest olulisemaks sotsiaalseid oskusi. Ehrlin & Wallerstedt (2014) on oma uuringus välja toonud, et muusikaline keskkond on lapse arengut eri valdkondades soodustav. Sellest tulenevalt on oluline lasteaiapäetajal teadvustada mida ja kuidas luua sobiv ja last arendav keskkond kasutades muusikalisi võtteid.

Käesoleva töö uurimisprobleem on, milliseid muusikalisi võtteid ja millisel eesmärgil lasteaiapäetajad kasutavad. Bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada, millised on lasteaiapäetajate arvamused muusikaliste võtete kasutamisest ja võimalustest 3-7-aastaste laste arendamisel waldorfpedagoogikas. Lasteaiapäetajate arvamusi muusikaliste võtete

võimalustest ja kasutamisest waldorfpedagoogikas ei ole antud töö autorile teadaolevalt uuritud.

Töö uurimisküsimused on:

1. Milliseid muusikalisi võtteid ja vahendeid on lasteaiaõpetajad kasutanud?
2. Milliseid muutusi on lasteaiaõpetajad täheldanud 3-7-aastaste laste käitumises ja arengusseoses muusikaliste võtete kasutamisega?
3. Millist tuge lasteaiaõpetajad vajavad, et muusikalisi võtteid enam kasutada?

Metoodika

Uurimustöö läbiviimiseks kasutati kvalitatiivset uurimismeetodit, kuna see meetod võimaldab uurida inimeste subjektiivseid vaatenurki ning käitumismustreid (Laherand, 2008).

Valim

Uurimustöö läbiviimiseks kasutatakse kriteeriumivalimit, valiti need lasteaiaõpetajad, kes töötavad waldorflasteaias. Uurimuse valimi moodustasid viies maakonnas asuvate lasteaedade viis lasteaiaõpetajat (tabel 1). Lasteaiaõpetajate anonüümsus tagati sellega, et intervjueeritavate isiklike andmeid ei avalikustata uurimustöös ning peale andmete töötlemist need kustutati. Andmed ei ole tabelis intervjuude toimumise järjekorras. Intervjuud said nimetuse materjali läbitöötamisel juhukslikult.

Tabel 1. *Lasteaiaõpetajate taustaandmed.*

Lasteaiaõpetaja	Vanus	Tööstaaž aastates	Kvalifikatsioon
Õ1	28	3,5	jah
Õ2	55	32	jah
Õ3	54	30	jah
Õ4	56	37	jah
Õ5	34	4	omandamisel

Andmekogumine

Andmekogumiseks kasutati poolstruktureeritud intervjuud, kuna see võimaldab olemasolevatele küsimustele lisaks ka täpsustavaid küsimusi küsida (Lepik et al., 2014). Intervjuu küsimused (vt lisa 2) koostas töö autor eelnevalt läbitöötatud kirjandusallikatele (Barnes, 1991; Eesti Vabade Waldorfkoolide ja -lasteaedade Ühendus, 2011; Gustavson, 2019; Hardorp, 2010; House & Loewenthal, 2009; Wilkinson, 2006; Klotz, 2010; Mitchell, 2006; Stanciu, 2017; Steiner, 2108; Taplin, 2011) tuginedes ja käesoleva töö eesmärgist ja uurimisküsimustest lähtuvalt.

Lasteaiad valiti Eesti Vabade Waldorfkoolide- ja lasteaedade Ühenduse (1997) kodulehelt olevate kontaktide alt. Kirjad (vt lisa 1) saadeti 2019. aasta veebruaris 11 lasteaia juhatajale, milles paluti luba lasteasutuses uuringu läbi viimiseks. Kutsele uurimuses osaleda vastas kuus lasteaeda. Lasteaiaõpetajatega võeti ühendust juhatajatelt saadud kontaktide

kaudu. Uurimusest loobus üks lasteaiaõpetaja. Intervjuuks lepiti kokku osapooltele sobilik asukoht ning kellaeg. Need viidi läbi 2019. aasta aprillis. Intervjuu alguses tutvustati intervjuueeritavale uuringu eesmärki ja konfidentsiaalsuse tagamisega seonduvat ning küsiti luba vestlust diktofoni abil salvestada. Intervjuu ajal tegi uurija märkmeid lisaküsimuste tarbeks ning juba vastatud küsimuste kohta. Kõige lühem intervjuu kestis 27 minutit ning kõige pikem 1 tund ja 38 minutit.

Andmekogumise instrumendi valiidsuse tõstmiseks viidi prooviintervjuu läbi eripedagoogiga, kes andis soovitusi, kuidas küsimusi üheselt mõistetavalt sõnastada ja kuidas efektiivsemalt intervjuud läbi viia. Nende nõuannetega autor arvestas. Prooviintervjuu käigus kogutud andmeid uuringu andmestiku hulka ei arvestatud, kuna intervjuueeritav ei vastanud kriteeriumvalimi tingimustele.

Andmeanalüüs

Peale intervjuude läbiviimist transkribeeriti helisalvestised bark.phon.ioc.ee veebipõhise programmiga. Transkribeerimine kokku võttis aega 13 tundi ning mahtus 37 lehele. Saadud tekst kohandati manuaalselt, küsimus vastus formaati ning lisaks kuulati helisalvestus koos tekstiga korduvalt üle, vältimaks valearusaamu või -sõnastust. Loodi küsimustega fail mille alla koondati kõikide uuritavate vastused. Vastuseid analüüsid kasutati induktiivset analüüsi. Mõistmaks sisu tähendust toimus analüüsimine kolmes etapis: transkribeerimine, kodeerimine, kategoriseerimine (Kalmus, Masso & Linno, 2015). Analüüsimisel saadi kolm peakategooriat: *muusikalised võtted ja vahendid, mõju lastele seoses muusikaliste võtete kasutamisega, tugi muusikaliste võtete kasutamisel*. Suurendamaks reliaablust, pidas uurija uurijapäevikut, millesse märgiti jooksvalt üles töö kulgemine ning tekkinud mõtted. Lisaks palus töö autor kaaskodeerija abi. Tulemusi võrreldi, arutleti ning pandi kirja saadud ühisosa. Kodeerimisel erisusi ei olnud.

Tulemused

Esimene uurimisküsimus oli, et milliseid muusikalisi võtteid ja vahendeid on lasteaiaõpetajad kasutanud. Sellele küsimusele sai uurija vastused küsimustikust number 1-5 järgi.

Tabel 2. *Muusikalised võtted ja vahendid*

Kategooriad	Kategoriseerimise alus	Näited
Ilma vahenditeta	Hääl, kehapill, muusikaline liikumine	„Kasutan tegevustelt üleminekul laulmist“, kuulates ümbritsevat muusikat, liigume loovalt“, „fantaasia liikumine“, „rütmi plaksutamine“, „koputamine“
Vahenditega	Pillid	„Hommikuringis mängin harfi“, „rühmas on erinevad trummid ja pentatoonilised pillid“, „meisterdame looduslikest materjalidest meelepäraseid pille“

Lasteaiaõpetajad kasutavad muusikalisi võtteid terve päeva jooksul otseselt eesmärgistamata oma tegevust. Enamus lasteaiaõpetajad töid välja, et muusikalisi võtteid kasutavad põhiliselt ühelt tegevustelt teisele üleminekul. Kõige rohkem integreeritakse muusikalisi võtteid hommikuringis, kus toimub päeva kõige suurem sisse hingamine ehk lasteaiaõpetaja poolse teadmise edastamine. Samuti aitab muusika kasutamine hoida harmoonilist õhkkonda rühmaruumis ning soosib laste omavahelisi positiivseid suhteid. Rühmas püsib rahumeelne meeleolu. Kõik lasteaiaõpetajad tunnistavad, et peavad oluliseks enese eeskuju ja suhtumist lastega suheldes ja muusika aitab selleks sobiva õhkkonna luua.

„Senikaua kui lasteaiaõpetaja liigub muusikas koos lastega, tekib harmoonia. Harmoonia omakorda tekitab rahulolu ja head tunded“ (Õ3)

Muusikalised võtted, mida kasutatakse on muusika kuulamine, pillimäng, erinevad laulumängud. Muusika kuulamise alla käib erinevate helide kuulamine, pilli mängimine või laulmine. Lasteaiaõpetajad töid välja suhtlemise pillimängu kaudu, saates heli teisels ja võtta vastu saadetud heli. Nii toimib rühmas üksteisega arvestamine. Pillidest on kasutusel pentatoonilised pillid nagu flööt, kannel, harf ja ksülofon. Lisaks kasutatakse alt lahtiseid trumme, et kõla kinni ei jääks, ning kõiksugu looduslikke vahendeid: kivid, oksad, seemned ning kehapilli. Rühma toimetusi saadavad erinevad salmid, mida kord lauldakse, kord öeldakse. Enamus lasteaiaõpetajaid töid välja, et loovad ise vastavalt situatsioonile laule või salme. Tähtsusetlik on laul koos laste nimedega. Samuti ütlevad lasteaiaõpetajad, et see tuleb neist endist, tunnetades lapsi ja ümbrust.

Teiseks uurimisküsimuseks oli, milliseid muutusi on lasteaiaõpetajad täheldanud 3-7-aastaste laste käitumises ja arengus seoses muusikaliste võtete kasutamisega.

Tabel 3. *Mõju lastele seoses muusikaliste võtete kasutamisega.*

Kategooriad	Kategoriseerimise alus	Näited
Keha tunnetus, mootorika, koordinatsioon	Füüsiline	„Fantaasia kasutamine tantsimisel“, „loovtants“, „kehapill“, „enesejuhtimine“
Tähelepanu, mälu, mõtlemine, keskendumisvõime	Vaimne	„Ühiselt hingamine“, „vaba mäng“, „kogemuste läbi mängimine“
Suhtlemisoskus, empaatiavõime, koostöö	Sotsiaalne	„Kuulab ja proovib kaasa laulda“, „pilli mängimine“, „pidev kordamine“
Tunded	Emotsionaalne	„Tunneb huvi ja rõõmu muusikast“, „turvatunne“, „laul lõdvestab“, „

Enamus lasteaiaõpetajad tõid välja, et lapse arengu aluseks on turvatunne. Turvatunde loob tegevuste kordused ning kindel rütm. Arengut soosib lapse mäng. Kuna mängu kaudu saab laps läbi mängida kogetut mis omakorda loob eelduseks vaimse harmoonia.

Lasteaiaõpetajad olid veendunud, et lapse vaimne areng on midagi nii õrna, mille toetamiseks on oluline luua turvaline ja lõdvestav keskkond. Muusikalised võtted toetavad lapse hinge ning võimaldab tal omandada kogetut. Õ4 tõi välja, et kui laulda siis keha vabaneb pingest ning seeläbi lõdvestub vaim ning seda tõhusam on mäng. Pingetest vaba olek annab võimaluse tunda huvi ja rõõmu tegevustest.

Kõige enam toetab muusika lasteaiaõpetajate hinnangul lapse füüsilist arengut.

“Muusika on liikumine ja liikumine on elu” (Õ4)

Muusikalised tegevuste mõju lapse füüsilisele on lasteaiaõpetajate hinnangul enam märgata. Lapse koordinatsioon ja mootorika areneb iseenesest muusikaliste tegevuste käigus. Lauldes on laps oma keha peremees ning muusikaga kaasa liikudes juhib oma keha. Toodi välja, et laulu kaudu toimub keha tunnetus lausa läbi organite. Kui laps laulab siis tema sisemus rõkkab ja naudib välja elamist. Rütmilise liikumise ajal on lapsel võimalik kasutada fantaasiat ja loovust, mida omakorda keha kaudu väljendada. Lapsed liiguvad rühmas pehmelt

ja vabalt. Turvatunne ja rutiin aitavad lapsel oma jalgade ja käte tegutsemist kontrollida ja hoomata. Sest lapsel on võimalus tegeleda liikumisega mitte kohaneda uute olukordadega.

Lapse sotsiaalsele arengule aitab lasteaiaõpetajate hinnangul kaasa teistega koos musitseerimine. Muusikaliste tegevuste käigus on lasteaiaõpetajad täheldanud laste empaatiavõime arengut ning oskust teiste lastega arvestada. Pilli mängides antakse pilliheliga üksteisele märku mänguks või üle mängukord. Selline sõnadeta suhtlus loob laste vahel teise tasandi suhted. Kuna rühmas on lapsed erivanustega siis noorematel on võimalus vanemaid jälgida ja kuulata. Vanematel lastel seevastu aga oskus oma teadmisi teistele edasi anda ja arvestada nooremate lastega. Lasteaiaõpetajate hinnangul on muusika kui vool, mis lapsi kaasa haarab ning tegutsema paneb. Õ4 sõnul toimub selline vaba suhtlemine läbi mõtlemata viienda eluaastani. Alates viiendast eluaastast algab planeerimine. Planeerimine ja teadvustamine enda ja teiste olemasolust.

Emotsionaalselt kogeb laps valdavalt muusikalistest tegevustest rõõmu ja see pakub huvi. Muusika loob rahuliku keskkonna ning seetõttu on lapsel võimalik oma emotsioone tunda ning vajadusel läbi muusika ka väljendada. Enamus lasteaiaõpetajate sõnul on turvatunde loomine alus lapse emotsionaalsele arengule. See aitab ära tunda tekkinud emotsioone ning nende toime tulekut. Välistest pingetest vabanemine läbi muusikaliste võtete aitab kaasa ka sisemiste pingete vabanemisele. Kõik lasteaiaõpetajad peavad oluliseks tunda ära õige emotsioon millega lapsi tegevusse kutsuda või millise tundega nad soovivad päeva veeta. Kui on rahulikku aega tarvis rohkem siis on laulud ja muusika rahulikumad ning minoorsemad. Seevastu matkapäeval või muul aktiivsemal ajal, kasutab lasteaiaõpetaja trumme ja veidi marsitaktis meloodiaid.

Uurimustöö kolmas uurimisküsimus oli, millist tuge lasteaiaõpetajad vajaksid, et muusikalisi võtteid enam kasutada.

Tabel 4. *Tugi muusikaliste võtete kasutamisel.*

Kategooriad	Kategoriseerimise alus	Näited
Koolitused, pilliõpe, vanematega koostöö, avameelsus	Enesetäiendus	„Uue pilli mängima õppimine“, „muusikaliste võtete teadlik kasutamine“, „muusika mõju lapsele“, „Julgust vanemaga rääkida“, „ausus“, „valmisolekut olla olemas“

Igapäevamured/rõõmud, kogemuste vahetamine, koostöö	Kolleegid	„Võimalus jagada“, „võtame üksteist sellisena nagu oleme“, „uute nippide/kogemuste õppimine“, „rohkem lastepärasest repertuaari“
---	-----------	--

Antud teema kohta saadi küsimustikust vastused küsimuste 8-11 abil. Intervjuu küsimuste abil mõtestasid lasteaiaõpetajad oma rolli sügavuti. Lasteaiaõpetajate enda valmisolek, kogetud takistused ning eduelamused muusikaliste võtete kasutamisel andis selguse, et enam tuge vajavad lasteaiaõpetajad pilli mängima õppimisel. Muusika õppimist lasteaiaõpetaja hariduse omandamisel ei ole sellisel kujul. Õpitakse algteadmisi muusikast ja praktilisi nippe tegevuste läbiviimisel. Pillide mängima õppimine on pikk ja võrdlemisi kulukas protsess. Enamus lasteaiaõpetajatel on küll mitme pilli mängimise oskus kuid tunnevad, et pillidega on võimalus lastele uusi kogemusi anda ning seetõttu soovivad uute pillide kasutamist juurde õppida. On erinevaid täiendkoolitusi, kuid need kipuvad olema kallid ning töökohast eemal, mis omakorda paneb keerulisse olukorda nii tööanda kui ka lasteaiaõpetaja. Seetõttu hindavad lasteaiaõpetajad omavahelist info ja kogemuste jagamist. Esmane kontakt on oma rühma kolleegid, kellega jagatakse muresid ja rõõme. Lisaks toodi välja kolleegide poolse toetuse ja aktsepteerimise olulisus. Aktsepteerimine üksteist ja üksteise tegevusi. Lasteaiaõpetajate sõnul on lisa väärtus kolleegidelt kogemuste kuulmine ja endale uue repertuaari võtmise võimalus. Vähem tähtsaks ei pea lasteaiaõpetajad lapsevanemaid ja nendega suhtlemist. Paraku kipuvad vanemad oma muredega üksi jääma ning räägivad olukordadest kui on liiga hilja. Mõned lasteaiaõpetajad tunnistasid, et keerulisema teema arutamine lapsevanemaga, tekitab ärevust ning ebakindlust. Siinkohal ongi oluline kaaskolleegi tugi, kellega nõu pidada.

Kokkuvõtvalt on lasteaiaõpetajate sõnum, et muusika kaudu on võimalik pikendada lapse mänguaega, kuna sõnum, mille laps saab lauldes, tantsides või pilli mängides, on talle omane ning lapsele vastuvõetavas vormis. Mäng omakorda arendab last ning aitab omandada kogetut. Lasteaiaõpetajad ise püüavad olla innovaatilised ning leida viise kuidas ennast arendada.

Arutelu

Käesoleva töö eesmärgiks oli välja selgitada lasteaiaõpetajate arvamused muusikaliste võtete kasutamise eesmärkidest ja võimalustest 3-7-aastaste laste arengus waldorfpedagoogikas. Selleks püstitas uurija kolm uurimisküsimust.

Esimene uurimisküsimus oli, milliseid võtteid ja vahendeid on lasteaiaõpetajad kasutanud. Selgus, et õpetajad on leidlikud ja muusika saadab rühmas kõiki tegevusi. Seda mitte ainult lastega tegutsedes kui ka õpetajate oma tegevuste juures. Love ja Burns (2007) on oma uuringus samuti välja toonud, et muusika soodustab õppimist ja mäng on arendavam ning toimib paremini. Otseselt muusikalisi võtteid ei eesmärgistata. Siin kohal võib põhjuseks olla õpetaja teadlik roll lähtuda lapse huvist, arengutasemest ning vajadustest, leidmaks muusikalisi tõlgendusi lapse arengu toetamiseks. Lisaks on teada muusika mõju lapse töömälu ja tähelepanuvõime arengule (Lee & Lin, 2013). Õpetajad tunnevad laste pealt milliseid muusikalisi võtteid kasutada. Muusikat peetakse waldorfpedagoogikas nii loomulikuks osaks nagu käte pesemine või söömine. Hommikuringides on muusika olulisel kohal, kus toimub päeva kõige mahukam õpetaja poolne teadmiste jagamine ehk *sissehingamine*. Seda selleks, et võimaldada lastel rohkem vabamängu. Enam kasutavad õpetajad tegevustelt üleminekutel laulmist või pillimängu. Õpetaja annab märku, et peagi on aeg teise tegevuse jaoks. Seeläbi suudab laps kohaneda Kuna üleminekute pehmemdamine soosib rühma rahuliku keskkonna säilimist. Kõike seda arvesse võttes on näha lapsega arvestamist. (Wilkinson, 2006). Pillidest on kasutusel trummid, pentatoonilised pillid, looduslikest materjalist meisterdatud pillid, mida tihti ise lastega meisterdatakse. Pillid ei ole tugeva häälega, pigem mahedamad ja kõrgema helistikuga toetamaks heli omandamist (Pullerits, 2017).

Teise uurimisküsimusega sooviti teada saada milliseid muutusi on lasteaiaõpetajad täheldanud 3-7-aastaste laste käitumises ja arengus seoses muusikaliste võtete kasutamisega. Tulemustest selgus, et enam on õpetajad märganud muusikaliste võtete mõju lapse füüsilisele, sotsiaalsusele, vaimsusele kui ka emotsionaalsusele. Muusikas liikumine on keha lapse poolt kontrollitud ja juhitud. Alguses imiteerides täiskasvanut ning üha rohkem oma keha tunnetades, muutuvad liigutused loovamaks ning kaob pinget sooritusel (Rajan, 2017). Lauldes ja pilli mängides on võimalik lapsel ennast väljendada. Olles tähelepanelik ja kuulates teisi suheldakse pillidega helide kaudu. Tundub, et lapse emotsionaalsus, sotsiaalsus ja vaimsus on omavahel tihedalt seotud. Kui neist üks ei toimi siis võivad teised ka kehvalt välja paista. Seetõttu aitavad muusikalised võtted last toime tulla oma emotsioonidega, suhelda teistega

ning tähelepanuvõime arengule (Hallberg, Martin, & McClure, 2017). Tulemustest tuli välja ja annab tõestust teooriale, et last toetab muusika kui seda oskuslikult ja teadlikult kasutada. Kindlasti on oma roll waldorfpedagoogikal kui muusika tähtsustajal. Vaatamata ühiskonna muutusele on lasteaiaõpetajad jäänud kindlaks waldorfpedagoogika põhimõtetele. Muusikaliste võtete kasutamine on kui elustiil ja kõige keskmes on laps, keda väärtustatakse (Denac, 2009).

Kolmas uurimisküsimus oli, millist tuge lasteaiaõpetajad vajaksid, et muusikalisi võtteid enam kasutada. Kõik õpetajad tõdesid, et kõige olulisem on tugi kolleegidelt. Kolleegidega teistest lasteaedadest või oma majast kogemuste jagamine annab võimaluse uuele vaatenurgale. Lisaks annab õpetajale kindlustunde ja toetust raskustega hakkama saada. Kõik sõltub õpetajast, kas ja millist tuge või abi ta soovib. Selleks, et muusikaliste võtete kasutamises end kindlalt tunda, tunnevad õpetajad vajadust rohkem koolituste ja väljaõppe järele. Ehrlin & Wallerstedt (2014) tõid välja oma uurimuses, et paljustki oleneb õpetaja enda huvist rakendada muusikalisi võtteid lasteaias. Kuid tõid välja, et on vaja suuremat tähelepanu pöörata muusikalise hariduse omandamisele, mõistmaks muusika mõju lapse arengule. Siinkohal riiklik õppekava (2008) seab muusika valdkonnas ette eemärgid, mida rühmas õpetaja tegelikkuses ei täida. Seda lihtsal põhjusel, et meie kaasaegses ühiskonnas on muusikaõpetajad, kes töötavad konkreetselt muusika eesmärkide täitmisega. Seega ühelt poolt seab riik nõude eesmärke täita, teisalt aga annab vastutuse kolmandale osapoolele, muusikaõpetajale. See omakorda on loonud olukorra kus muusika valdkond ei saa õpetaja hariduse omandamisel suuremat tähelepanu. Ülikoolides on olemas muusikaõpetus kuid selle käsitlus kipub olema pealiskaudne. Suurem rõhk on pigem teistel valdkondadel mida keegi teine rühmas õpetaja eest ära ei tee (Denac, 2009). Tulemustest tuli välja vajadus paremate teadmiste kohta vanematega suhtlemisel. Õpetajatel on vaja rohkem väljaõpet, kuidas vanematega keerulistel teemadel vestelda.

Tänuõnad

Tänan oma juhendajat Marvi Remmik mõistva suhtumise ja konstruktiivse kriitika eest. Samuti tänan kõiki lasteaiaõpetajaid, kes uuringus osalesid.

Eriline tänu oma perekonnale, kannatlikuse ja mõistmise eest. Samuti tänan oma armast sõbrannat Riin Tamme, kaasamõtlemise, hoolivuse ja toetuse eest.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Alumäe, T., & Tilk, Ottokar. (2018). *Advanced Rich Transcription System for Estonian Speech*. Külastatud aadressil <http://ebooks.iospress.nl/volumearticle/50297>
- Barnes, H. (1991). *Learning That Grows with the Learner: An Introduction to Waldorf Education*. Külastatud aadressil http://www.ascd.org/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_199110_barnes.pdf
- Blaškovia, J. (2015). *The effect of singing education on some preschool education students music achievements*. Külastatud aadressil <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED580265.pdf>
- Denac, O. (2009). *Place and role of music education in the planned Curriculum for Kindergartens*. Külastatud aadressil <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0255761408101556>
- Eesti Vabade Waldorfkoolide- ja lasteaegade Ühendus (1997). Külastatud aadressil <http://xn--waldorf-hendus-nsb.ee/>
- Eesti Vabade Waldorfkoolide ja -lasteaegade Ühendus (2011). *Käsiraamat Waldorfkooli lapsevanemale*. Külastatud aadressil http://www.late.ee/sites/default/files/failid/kasiraamat_waldorfkooli_lapsevanemale.pdf
- Ehrlin, A., & Wallerstedt, C. (2014). *Preschool teachers' skills in teaching music: two steps forward one step back*. Külastatud aadressil https://www.researchgate.net/publication/268080612_Preschool_teachers'_skills_in_teaching_music_two_steps_forward_one_step_back
- Flick, U. (2009). *An Introduction to Qualitative Fourth Edition Sage*. Külastatud aadressil https://mycourses.aalto.fi/pluginfile.php/551900/mod_resource/content/0/Uwe_Flick_An_Introduction_to_Qualitative_Research.pdf
- Hardorp, D., & Pinkall, U. (2000). *Rudolf Steiner and Schrödinger's Equation. – Mathematisch-Physikalische Korrespondenz*. Külastatud aadressil: https://waldorfschule-bergedorf.de/upload/files/Was_will_Waldorfpaedagogik.pdf
- Huopola, K. (2018). *Näpümängud ja rütmisalmid*. Tallinn: Koolibri.
- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). *Kvalitatiivne sisuanalüüs. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. Tartu Ülikool. Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys>

Kierstead, J. K. (2006). *Listening to the spontaneous music-making of preschool children in play: living a pedagogy of wonder*. Külastatud aadressil

<https://drum.lib.umd.edu/bitstream/handle/1903/4184/umi-umd-3987.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Klotz, B. (2010). *Mõned pedagoogilised põhimõtted waldorflasteaias*. Külastatud aadressil <http://www.waldorflasteaed.ee/waldorfpedagoogika/Lugemist/M%C3%B5ned%20pedagoogilised%20p%C3%B5him%C3%B5tted%20waldorflasteaias.pdf>

Koolidge, L., & Holmes, R. M. (2018). *Piecing It Together: The Effect of Background Music on Children's Puzzle Assembly*. Külastatud aadressil

https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0031512517752817?url_ver=Z39.88-2003&rfr_id=ori:rid:crossref.org&rfr_dat=cr_pub%3dpubmed

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). *Riigi Teataja I, 2008, 23, 152*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>

Laherand, M.-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimus*. Tallinn: OÜ Infotrükk.

Lee, P.N., Lin, S.H. (2013). *Music teaching for young children at a developmentally appropriate practice classroom in Taiwan*. Külastatud aadressil

<http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.utlib.ut.ee/ehost/detail/detail?vid=9&sid=76104ffe-d683-4428-9000-6fe05b2f286f%40sdc-v-sessmgr02&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtG12ZQ%3d%3d#AN=EJ1012202&db=eric>

Lepik, K., Hallik, H-L., Kello, K., Linno, M., Selg, M., & Strömpl, J. (2014). *Intervjuu*.

Külastatud aadressil <http://samm.ut.ee/intervjuu>

Lindenberg, C. (1993). *Waldorfkoolid: hirmuta õppida, eneseteadlikult tegutseda*. Tallinn: Eesti Õppekirjanduse Keskus.

Perez-Moreno, J. (2018). *Making music in early childhood: A study of the formats of participation*. Külastatud aadressil https://www-cambridge-org.ezproxy.utlib.ut.ee/core/services/aop-cambridge-core/content/view/6FE63CA3CB7040FF37C40259F5847FD0/S0265051717000328a.pdf/making_music_in_early_childhood_a_study_of_the_formats_of_participation.pdf

Pullerits, M. (2008). Muusika rühma tegevustes. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 272-275). Tartu Ülikooli Kirjastus.

Rajan, R. S. (2017). *Music education in Montessori schools: An exploratory study of school directors perceptions in the United States*. Külastatud aadressil

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0255761416659508>

Shovall, E., Sharir, T., Arnon, M., & Tenenbaum, G. (2017). *The Effect of Integrating Movement into the Learning Environment of Kindergarten Children on their Academic Achievements*. Külastatud aadressil [https://link-springer-](https://link-springer-com.ezproxy.utlib.ut.ee/article/10.1007%2Fs10643-017-0870-x)

[com.ezproxy.utlib.ut.ee/article/10.1007%2Fs10643-017-0870-x](https://link-springer-com.ezproxy.utlib.ut.ee/article/10.1007%2Fs10643-017-0870-x)

Souza, D. L. (2012). *Learning and development in Waldorf pedagogy and curriculum*.

Külastatud aadressil

https://www.researchgate.net/publication/272511092_Learning_and_development_in_Waldorf_pedagogy_and_curriculum

Stanciu (Manga), V. Ch. (2017). *The revolutionary evaluation techniques in waldorf schools*.

Külastatud aadressil

<http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.utlib.ut.ee/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=de657fa8-7205-4a69-83d1-02fe818c8abb%40sessionmgr4010>

Streiner, R. (2000). *Lapse kasvatamine vaimuteaduse vaatekohast*. Külastatud aadressil

<http://www.waldorflasteaed.ee/waldorfpedagoogika/?id=Lugemist&txt=Lapse%20kasvatamine%20vaimuteaduse%20vaatekohast>

Vilu, V. (2009). *Näpümängude kasutamine koolieelses eas*. Külastatud aadressil

<https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/14236/index.html>

Lisa 1

Tere.

Olen Evelin Leppik, õpin Tartu Ülikoolis Koolieelse lasteasutuse lasteaiaõpetajaks. Viin läbi uurimust, et välja selgitada millised on lasteaiaõpetajate arvamused muusikaliste võtete kasutamisest ja võimalustest 3-7 aastaste lastega Waldorfpedagoogikas. Soovin tulla Teie lasteaeda ühe lasteaiaõpetajaga intervjuud läbi viima. Intervjuu on anonüümne ja andmeid kasutan ainult uurimustöö raames. Intervjuud soovin teostada ajavahemikul 25.03 – 08.04.

Vastust ootama jäädes.

Lugupidamisega

Evelin Leppik

Lisa 2

INTERVJUUKÜSIMUSED LASTEAIAÕPETAJATELE

TAUSTANDMED

- Vanus
- Haridus
- Tööstaaž lasteaias

MUUSIKALISTE VÕTETE KASUTAMINE

1. Mida muusika ja muusikalised võtted waldorfpedagoogikas Teie jaoks tähendavad?
2. Milliseid võimalusi pakub muusika kasutamine lasteaiaõpetajale tema igapäevatoos?
3. Milliseid muusikalisi elemente Te tegevustes kasutate?
4. Millised võimalused on loodud Teie lasteaias muusikaliste võtete kasutamiseks?
5. Kuidas eesmärgistate ja lõimite muusikalisi tegevusi õppekavaga, ainevaldkondadega?

MÕJU LAPSELE

6. Millist mõju olete märganud lapse
 - füüsilisele,
 - vaimsele,
 - sotsiaalsele,
 - emotsionaalsele arengule.

Tooge näiteid

7. Milline on laste tagasiside (emotsioonid) pärast muusikalisi tegevusi?

RAHULOLU JA ETTEPANEKUD

8. Kuidas hindate enda valmisolekut erinevate muusikaliste võtete kasutamiseks lasteasutuses?
9. Milliseid takistusi olete muusikaliste võtete rakendamisel kogenud?
10. Milliseid eduelamusi olete kogenud?
11. Milles vajaksite tuge muusikaliste tegevuste läbiviimisel? (nt täiendkoolitused)
12. Kas muusikalisi võtteid võiks Teie arvates rohkem kasutada ka lasteaedades, mis ei tugine oma tegevuses waldorfpedagoogikale? Põhjendage palun

Soovite lõpetuseks midagi veel lisada?

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Evelin Leppik

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

„Lasteaiaõpetajate arvamused muusikaliste võtete kasutamise eesmärkidest ja võimalustest waldorfpedagoogikas“

mille juhendaja on Marvi Remmik (PhD),

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Evelin Leppik

21.05.2019

